

G. E. Valori, Modern Diplomacy: Geopolitické úvahy o konflikte na Ukrajine a slabomyselnej Európskej únii

- CZ24 News | 10. prosince 2022

UKRAJINA/EU/USA: Ukrajinská kríza zmenila status quo ante v Európe po skončení studenej vojny. Rusko považuje podporu západných partnerov zmene režimu na Ukrajine za zradu a bráni svoje životné záujmy, zatiaľ čo Západ to všetko považuje za čistú agresiu veľmoci, píše významný taliansky ekonóm Giancarlo Elia Valori pre [Modern Diplomacy](#)

Ukrajinská kríza otvorila obdobie rusko-americkej rivality, dokonca konfrontácie, ktorá pripomína Veľkú hru z 19. storočia: boj o nadvládu medzi ruským a britským impériom. Táto súťaž je asymetrická a veľmi nerovná. Súčasný konflikt, ktorý sa od februára rozšíril do politickej, hospodárskej a informačnej sféry, zahŕňa aj vojnovú stránku. Od studenej vojny sa líši tým, že kontakty medzi ľuďmi, obchod a informačné toky nie sú úplne narušené a spolupráca medzi stranami je čiastočne zachovaná.

Záujmy Ruska sa sústreďujú na postsovietsku integráciu v Eurázii, zatiaľ čo Spojené štáty začínajú

obnovovať Trumanovu politiku zadržiavania Ruska v Európe.

Prístup USA k Rusku odráža tradičné obavy, dokonca fóbie, a nie je založený na adekvátnom pochopení tejto krajiny, a to aj preto, že Rusko prestalo byť stredobodom pozornosti zahraničnej politiky USA, ako tomu bolo v období rokov 1945 - 1991 - "strach" v súčasnosti nahradila Čínska ľudová republika.

Medzinárodný systém sa stáva vyváženejším a Spojené štáty sa na to musia pripraviť vypracovaním politickej línie, ktorá by zohľadňovala záujmy hlavných aktérov vrátane Ruska. Ukrajina, Moldavsko a Gruzínsko sa stávajú stredobodom boja o vplyv medzi Spojenými štátmi a Ruskom. Ako uvidíme neskôr, toto súperenie sa dotýka aj mnohých ďalších krajín a území vrátane Arménska, Bieloruska, Kazachstanu, ruského severného Kaukazu, Krymu a pobaltských štátov. Medzitým v strednej Európe Poľsko, ktoré je najviac spojené s ukrajinskou krízou, pritvrdzuje svoj postoj voči Rusku.

S vývojom ukrajinskej krízy sa vzťahy medzi západnou Európou a Ruskom výrazne menia. Obdobie spolupráce a vzájomného porozumenia, ktoré sa začalo zjednotením Nemecka, sa skončilo. Je to aj preto, že európske vládnuce triedy - ktoré už 77 rokov žijú v pseudokantovskej krajine hojnosti - sa vo veľkej miere venujú otázkam, ktoré skutoční marxisti kedysi nazvali "buržoáznymi svrbiacimi". Ich najväčším politickým úsilím je snaha napodobniť americký taviaci kotol, ktorá sa realizuje snahou odstrániť rasistickú okrasu, ktorá charakterizovala západný svet za zločiny jeho imperialisticko-kapitalistického výrobného systému: obchod s otrokmi, bezohľadný kolonializmus, masakre prvej a druhej svetovej vojny, jadrové bomby na Japonsko, holokaust, devastáciu Blízkeho a Stredného východu, súčasné geograficky vzdialené a neviditeľné drancovanie Afriky.

Túžba vyzeráť za každú cenu dobre a sympaticky, pod záštitou USA, ktoré nás - podľa názoru spomínaných nepripravených a neschopných vládnucich tried - mali oslobodiť od všetkého zla prichádzajúceho z Východu. Nové Atény nevedomých otrokov, metikov, žien s malými právami, o ktorých sa veľa hovorí - len aby sa klamstvom oka obišli. Politický svet na polceste medzi internátnou školou pre potomkov bohatých a vznešených rodín a strednou školskou triedou nevzdelaných ľudí.

Preto sa Rusko tvárou v tvár rastúcemu nepriateľstvu felixovského Západu k ľudským právam a demokraciu prinášajúcim bombardovanie obracia viac na Východ. Čínska ľudová republika a Ruská federácia sa zbližujú aj prostredníctvom podpísania dohôd o dodávkach plynu. Organizujú tiež spoločné námorné manévry a rozširujú obchodné vzťahy.

Tvrdá politika Ruska na Ukrajine a jeho ochota vzdorovať Spojeným štátom zároveň posilnili jeho reputáciu na Blízkom východe a v západnej Ázii. Stačí si spomenúť, čo liberálny Západ urobil na týchto miestach v blízkosti majstrovstiev sveta vo futbale v Katare: Nehovoriac o farebných "revolúciách", takzvaných afro-stredomorských "jarách", vojnách v Afrike, vždy s požehnaním západného vojnového priemyslu.

Opakujeme, že politická a vojenská kríza, ktorá vypukla na Ukrajine začiatkom roka 2014, znamenala koniec konštruktívnych vzťahov medzi Ruskom a Západom, ktoré sa vytvorili po páde Berlínskeho múru v roku 1989. V dôsledku toho sme svedkami nového obdobia vyostrenej rivality s bývalými protivníkmi z čias studenej vojny, o ktorých sa myslelo, že sú mŕtvi a pochovaní, alebo prinajlepšom opití kolou a hollywoodskou soft power.

Táto konfrontácia pripomína studenú vojnu, ale v mnohom sa od nej líši. V súčasnej situácii je hodnotová zložka zastúpená v menšej miere ako v konflikte medzi komunizmom a liberálnou demokraciou, ktorý mal prenikavú ideologickú a politickú hĺbku - teda morálne opodstatnenie.

Treba povedať, že tradičný vojenský rozmer - ktorý je vždy prítomný - sa nestal dominantným a

výlučným, alebo aspoň zatiaľ nie. Ukrajinská kríza je plná globálnych dôsledkov, ale sama osebe nie je ústredným bodom medzinárodného systému a nestáva sa organizačným princípom svetovej politiky a zahraničnej politiky hlavných strán konfliktu, predovšetkým Spojených štátov amerických. Ak sú v tomto prípade vhodné historické analógie, je vhodnejšie porovnanie so spomínanou rusko-britskou Veľkou hrou z 19. storočia, s tým rozdielom, že dnes je rusko-americké súperenie asymetrické.

Závažnosť krízy prekvapila mnohých ľudí na samotnej Ukrajine, v Rusku a v Spojených štátoch amerických, nehovoriac o slaboduchej Európskej únii – vianočnej krajine.

Koncom februára 2014 sa Ukrajina príliš silno a prudko “prehupla” na Západ a stratila strategickú rovnováhu, ktorá ju držala pokope takmer štvrtstoročie. Krátko predtým podpora USA “liberálnym” zmenám na Ukrajine – dosiahnutým zvrhnutím demokraticky zvoleného prezidenta – prekročila svoje obvyklé hranice. Odozva zo strany Ruska, ktoré sa cítilo zahnané do kúta, prekvapila všetkých.

Nová fáza boja o vplyv je celkom reálna a dnes nedokážeme jasne predpovedať ani jej trvanie, ani výsledok. Jedno je však isté: pre euroatlantický región sa začala nová éra.

Ukrajinskej kríze predchádzalo súperenie medzi Európskou úniou a Ruskom o geoekonomickú orientáciu Ukrajiny. Korene krízy súvisia s rusko-gruzínskou vojnou v roku 2008, ktorá ukončila možnosť vstupu Gruzínska a Ukrajiny do NATO, a s turbulenciami na svetovom finančnom trhu, ktoré zvýšili význam regionálnych hospodárskych štruktúr. Európska únia a Rusko hodnotili výsledok vojny a význam krízy rozdielne. Po vypracovaní programu Východného partnerstva v roku 2009 Európania pristúpili k politickému a hospodárskemu združeniu Ukrajiny a ďalších piatich bývalých sovietskych republík (Arménska, Azerbajdžanu, Bieloruska, Gruzínska a Moldavska). Táto iniciatíva nebola ani tak krokom k rozšíreniu EÚ, ako skôr pokusom vytvoriť komfortnú zónu na jej východnej hranici a posilniť prozápadnú orientáciu zúčastnených krajín.

Ruská federácia sa zasa snažila zapojiť Ukrajinu a väčšinu ostatných postsovietskych štátov do realizácie svojho projektu colnej únie. Práce na jej vytvorení sa zintenzívnili aj v roku 2009 a skončili sa v máji 2014 podpísaním dohody o vytvorení Eurázijskej hospodárskej únie a o zlepšení jej postavenia vo vzťahoch s veľkými kontinentálnymi susedmi: EÚ na západe a Čínskou ľudovou republikou na východe.

Začlenenie Ukrajiny do tohto systému, o ktoré sa ruský prezident Vladimir Putin usiluje od rokov 2003-2004, teda už od čias projektu “jednotného hospodárskeho priestoru”, malo novému združeniu poskytnúť “kritickú masu” 200 miliónov spotrebiteľov, z ktorých by Ukrajinci tvorili takmer štvrtinu. Prezident Putin zároveň zostal verný svojej de Gaullovej vízii Veľkej Európy od Atlantiku po Vladivostok, ktorú oživil v roku 2010.

Preto EÚ aj Rusko považovali Ukrajinu za dôležitý prvok svojich geopolitických plánov. Ruská strana sa tiež snažila preskúmať možnosť súčasného začlenenia Ukrajiny do EÚ a colnej únie, čo by jej umožnilo zachovať rovnováhu vo vnútri krajiny a v medzinárodných vzťahoch. Napriek tomu západní predstavitelia – v mene tretích strán – kategoricky odmietli rokovania s “inou” stranou o pridružení Ukrajiny. Rusko aj EÚ nakoniec začali považovať voľbu Ukrajiny za hru s nulovým súčtom a nešetrili úsilím ovplyvniť jej výsledok. Výsledkov sme svedkami deň čo deň v televízii a čítame o nich v novinách.

AUTOR: Překlad: Giancarlo Elia Valori

[ZDROJ](#)

Překlad: hlavnespravy.sk